

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Bécsz évre.....	24 kor. (12 fr.)
Félévre.....	12 „ (6 „)
Negyedévre.....	6 „ (3 „)
Egy hó-ra.....	2 „ (1 „)
Egyes szám.....	8 fillér (4 kr.)
Vidékire.....	10 „ (5 „)

Megjelenik mindennap
korán reggel.
Ünnep és vasárnap után is.

UJSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

KIADÓHIVATAL

Eggetem-utca 7., (Lyceum-nyomda.)

HIRDETÉSEK DIJA:

Negyszög centiméterenként 8 fillér.

Parosok és kereskedők kedvezményben részesülnek

Nyilttér megállapodás szerint.

Kolozsvár, 1904.

Főszerkesztő: Dr. PAPP JÓZSEF.

Csütörtök, július 14.

Tallian a Királyhagón innen.

Kolozsvár, július 14.

(Zr.) Tallian Béla földmívelésügyi miniszter ma reggel óta a Királyhagón innen tartózkodik. Ha kenyerünk lenne a hódolás, a bókólás és ha Tallian vendégségbe jött volna hozzánk, akkor ékes szavakkal és szép dicsőretekkel mondanánk: Isten hozta, érezze jól magát nálunk. De éppen mert mi a kellő jelentőséget és értéket tulajdonítjuk a miniszter ittletének, éppen mert abban a meggyőződésben vagyunk, hogy nem udvaroltatni jött magának, hanem látni, tapasztalni és tanulni akar, éppen azért egyebet egészen mást kívánunk neki, mint küldöttségeket, szónoklatokat és pohárköszöntőket.

Azt kívánjuk neki is, tőle is, hogy nyitott szemekkel és fogékony elmével vizsgálódjék az erdélyi országrészben. Azt kívánjuk, hogy semmiféle hivatalos stréberkedés el ne leplezze előle a bajokat és hibákat. Azt kívánjuk, hogy ne Potemkinfalvakat mutassanak be a miniszternek, hanem vezessék őt el az igazi erdélyi falvakba. Annak örvendünk, hogy Tallian miniszter Erdélybe jött, mert sok, nagyon sok mindent megláthat itt, amit az aktákban, hivatalos jelentésekben meg nem ismerhet. Tudjuk, nagyon jól tudjuk, hogy az ilyen miniszteri látogatások nem szoktak valódi meglepetést okozni a meglátogatandó községeknek és intézményeknek, de hát talán elég éles szeme van Talliannak ahhoz, hogy a praeparáltan bemutatottakból a valódi állapotot meg tudja ítélni, hogy környezetének informálásából a valódi szükséglet meg tudja állapítani és hogy a tisztelő parasztoktól a parasztság valóságos helyzetébe beláthasson.

Mert erre nagy, égetően nagy szükség van nálunk. Hiszen immár lehetetlen szemtel hunyni azok előtt a jelenségek előtt, melyek napról napra világosabban értetik meg velünk, hogy a szegénység terjed, hogy haladásunk lassú és hogy a termelő tevékenység nincsen arányban az igényekkel és nincsen arányban a folyton szaporodó terhekkel. Az erdélyi országrész lakosságának csaknem nyolcvan százaléka mezőgazdasággal foglalkozik; itt tehát fokozottabb figyelemmel kell tanulmány tárgyává tenni azt, hogy hol mit kell tenni, hol mivel lehetne segíteni ezen a mezőgazdaságon, a mely ma az egész vonalon, földmívelésben, állattenyésztésben elmaradt és elmaradottságából csak csigalépésekkel kifelé halad.

De ha Tallian néhány állami birtokot és intézményt néz végig, néhány állami és vármegyei tényezőt hallgat meg és néhány vármegyei szalonkocsijával átrobog, bizony akkor ezt a célt el nem lehet érni, akkor a miniszter látogatása fölösleges izgalmat okozott csak, jogos várakozásokat kielégítetlenül hagy és a vendéglátóknak haszontalan költségek okoztak. Haszon ebből az erdélyi mezőgazdaságra nem fog háramlani egy csipetnyi sem.

Különösen két irányban szeretnők látni a miniszter érdeklődését. Az egyik irány az, amely annak megismerésére vezet, vajon micsoda eszközökkel lehetne a vegyes lakosság erdélyi vármegyéiben a magyarság folytonos térvesztését megállítani és a magyarságot legalább eddigi pozícióiban megtartani. A másik irányban pedig a székelyföldi mentőakciónak eredményeit és eszközeit kell a miniszternek saját szemével a helyszínen megírnia. Fontosabb agrárpolitikai kérdések, melyek egyuttal

nemzetpolitikai kérdések is — ma alig léteznek.

Ha tudjuk azt, hogy az erdélyi lakosságnak nyolc tizede gazdák, tulnyomó számban kisgazdák, áll, akkor világos lehet előttünk, hogy a kisgazdák érdekében tett minden lépés és intézkedés az általános gyarapodásra és erősödére fog vezetni. Ha ismerjük azokat a veszélyeket, melyek az egyes vármegyékből, vagy községekben kisebbségben élő magyar kisebbséget az oláhságba való beleolvadással, vagy az oláh bankok által történő expropriációval fenyegeti, akkor nem ismerhetünk fontosabb földadatot, mint ennek a Székelyföldön kívül eső magyarságnak konzerválását, a rendelkezésre bocsátható állami eszközökkel való fölségítését és a társadalmi működés által való támogatását. Akár népszerű az az álláspont, akár nem, a miniszternek be kell látnia, hogy ez még fontosabb földadat, mint az ellenállásra a természeti viszonyoknál fogva is alkalmasabb székelység mentése és hogy akár a székely akciónak gyöngítésével, akár a székely akció mellett erre a legnagyobb figyelmet fordítandó.

Hogy azonban az akció a székely akción mintájára legyen-e megindítandó, azt a miniszter most a Székelyföldön jártában eldöntheti. Kívánjuk, hogy jól figyelje meg, jól mérlegelje a földmívelési miniszter, vajjon elvben követelhető-e az, hogy a lakosság egy részét túlságosan állami dotációkkal elkenyeztessük, elszoktassuk a saját erejében és munkájában való bizakodástól. Mert ez történik a Székelyföldön, ahol ma holnap mindent-mindent az állam fog adni az egyeseknek. Adjon az állam annyit, amennyit adni tud; de ne haszontalanul, ne céltalanul szórja a pénzt s azért Tallian határozzon a fölött is, hogy fenn kell-e tartani azt a székely akciókat az olyan főkegyszerűségben, mint amilyen a miniszteri kirendeltség és hogy nem vált-e az a Sándor János távozása óta bürokraták által irányított, a helyes pályán nem tartott drága és mégis reális haszon nélkül való tevékenységgé. Reméljük, hogy Tallian nem fog megelégedni a kiadott összegek pontos elszámolásával, hanem a valódi eredményekről is számadást fog követelni.

Ha Tallian látni akar, elháríthatja a látást gátló akadályokat. Ha a látottak alapján cselekedni akar, megszerezheti a cselekvéshez szükséges erőket és eszközöket. És azt kívánjuk, hogy akkoron látni, akarjon cselekedni. Mert itt szomorú látványosságok vannak csak, de a cselekvésre leghálásabb tér is itt van.

Védőjavaslat és választások. Minap csak mint kombinációt írtuk meg, hogy ösze választások lehetnek. Azóta a dolog politikai körökben is élénk megbeszélések tárgyát képezte és ma már szinte biztosra veszik, hogy októberben választások lesznek. Az ok főleg a benyújtandó katonai javaslatokban keresendő. Mielőtt végeznék a költségvetéssel és azokkal a javaslatokkal, melyekkel szemben nagyobb erőfeszítés nem várható, hozzáfognak az új védőjavaslat magyar szövegéhez; nem is másképp, a hadügyminiszter Tiszának legutóbbi bécsi tartózkodása alatt adta át. Lehet, hogy a végeles szöveg még belső megbeszélések tárgya lesz, de azt ma már pozitívással tudja hirtörzsen, hogy a javaslatban a két éves szolgálatról nincsen szó; marad mindent az eddigi rendszer és kéri a teljes létszámamélt. Tiszta vállalkozik a keresztültelre, de tekintettel arra, hogy a mostani Házról nem várhatja, hogy önmagát dezaválja és szavazza meg most azt, amiért két évi háborúságot folytatott, a Házal szeptemberben fel fogja oszlatni. Október elejére tervezi az új választásokat. A javaslatot csak az új Ház elé fogja terjeszteni, hogy ne szolgáljon vele az ellenzéknek korteskedési anyagot.

ORSZÁGGYÜLÉS

A képviselőház ülése.

— Express tudósítás. —

Budapest, július 13.

Elnök: Perczel Dező.
Napirend van a civilista tárgyalása.
Barabás Béla polemizál az előadóval. Az előadó érvelései nem elegendők arra, hogy indokoltá tegye az udvartartás költségeinek emelését. Tiszta Kálmán idejében Széll Kálmán volt az előadó, ő sokkal nagyobb tudással ismertette a javaslatot, melynek maga Tiszta Kálmán sem volt ugyan barátja, de napirendre került. A jelenlegi előadó valamivel kevesebbet tud Széllnél, de mégis messzebb veti a súlyot.

Rákosi Viktor: Császári és királyi kammererl (Derülttség).
Barabás Béla foglalkozik a testőrségi intézmény eredetével ismertetéssel. Hivatkozik a múlt század törvényeire, melyben törvények rendelik el, hogy a magyar testőrség élmezőnyét, kelleit Magyarországon szerezze be. 1848-ban még magyar testőrség létezett a király udvarában. Olyan testőrség volt ez, mely megtartotta magyarságát még a bécsi udvarban is. Mikor pedig a hon becsülté forgott kocskán, ők is azok sorába állottak, a kik életüket áldozták a haza megvédelmezésére. Azonban 1857-ben a most uralkodó király eltörölte a magyar testőrséget, helyét elfoglalta a cs. kir. testőrség.

Gabányi Miklós: Szép haladás!

Barabás Béla: Hol van a magyar nemzeti testőrség ma? Hol van az a magyar nemzeti testőrség, mely olyan magas nívón állott, hogy bámulatra ragadta a külföldi uralkodókat. Irigylettek a magyar királyt. Ma csak bizonyos katonai mértéket kell megütnie egy kizsoltat bakának már alkalmas arra, hogy magyar testőr legyen. Régen nagy alapítványok szolgálták arra, hogy elősegítsék a magyar nemzeti testőrség fejlődését, ma meg udvartartási költségemlést kérnek erre a célra. Kérde, hogy hol vannak azok a nagy alapítványok? Horváth tükre a magyar főurak adakozásából a magyar testőrség fejlesztésére összerakott pénz. Hibáztatja azt a rendszert, hogy kvalifikációra tekintet nélkül van szervezve a mai testőrség. A magyar testőrség az udvartartás mintegy élő alakjának kell lennie a magyar közjónak a magyar gondolkodásnak, a törvényeknek. Ezek tudására van szükség a magyar testőrségnek, nem pedig arra, hogy megüti-e azt a mértéket, a melyet előírunk. Óriási távolságra áll a mai testőrség a régittől. Nem állhat meg az előadó érvelése helyén akkor sem, a mikor azt állítja, hogy a várpáloka kiépítésére is kell a civilista, mert ezt a várpálokat nem volt kinek felépíteni, mert örökösen üres. (Ugy van, a baloldalon.)

Gabányi Miklós: Mire az a bagoly-fészek?

Barabás Béla rátr ezután a miniszterelnöknek az indoklások elmondott beszédére. A miniszterelnök felolvasta Széll beszédjének a darabont-testőrség fejlesztésére vonatkozó részét. Egy ábra szóval sem állította, hogy azért állítalja a felelősséget, tehát nem biztos abban, vajjon Tiszta gróf is azonosítja magát e tekintetben Szélllel...

Tiszta István gróf miniszterelnök: Igenis, élvallalom a felelősséget!

Barabás Béla: Egy ábra szóval sem mondotta ezt a miniszterelnök annak idején. Hibásnak tartja a mai korona-réségi intézményt is, mert alja van rendelve egy német udvari személynének. A korona-réségi felett udvari cs. és kir. főudvar-mesterek helyett a magyar kormányknak kellene rendelkeznie. Rátr ezután a királyi család tagjaira, akik között a legnagyobb magyar ellenesség töltötte fel fejét. Elragadtatással emlékszik meg azonban József főhercegről, ezután pedig József Ágost főhercegről, akik minden esetben kimutatták ragaszkodásukat nemzetük iránt. Az utóbbi meg annyira kedves, annyira jóindulatú, hogy szülő szemrehányást tenna magának, ha beszédjében meg nem emlékeznék róla.

Minden sugallat nélkül, önszántából ment a kolozsvári Mátyás-szobor leleplezésére, ott ünnepelték, mindenkit elbűvölt kedvességével. Gyermekeit Mátyás névre keresztelték. Mintha csak a kolozsvári magyarok ragaszkodását, lelkesedését akarta volna vele megmutatni. Mintha fának neve említésével emlékében kívánná tartani a kolozsvári Mátyás-szobor leleplezéséért az ottani magyarság hű ragaszkodását. Példája kell hogy legyen ez a főherceg a többieknek. Ez a főherceg bebizonyította, milyen kevés kell ennek a szegény magyaroknak, hogy lelkesedése elragadja az uralkodóház tagja iránt. (Ugy van! a baloldalon.) Szólt annyira lelkesedte a főherceg kedves cselekedete, hogy a keresztelő után küldöttség vezetését József Ágosthoz, a kit ez nagyon meglepett. Az üdvözlő szavakra pedig tiszta magyarsággal felelt. Szavainak magyarsága ellen senki sem tehetett kritikát.

Hentaller Lajos: Nem mondta, hogy: szép, szép.

Barabás Béla: [Egészen elragadta őt, aki függetlenségi képviselő, ez a kedvesség. Majd foglalkozik a magyar udvartartás kérdésével. Ha a kormány meg akarja érteni a magyar népet, jöjjön közénk, érezzon velünk. Menjen el Aradra, tegyen koszorút annak a tizenháromnak az emlékére s pörödjön végig a feledés könnyűje arcán: a magyar király könnye. Mennyivel másképpen volna minden. Azonban ebből a vízióból szólnak fel kell ébrednie. A valóság mást mutat, azt hogy a dinasztia alapján töltök idegen és idegennek nem szavazza meg a magyar milíót. (Eljenzés, taps a baloldalon. Szónokot számosan üdvözik.)

Az elnök az ülést 10 percre felfüggeszti.

Szünet után Szatmári Mór beszélt határozatosan a civilista felemelésé ellen. Különösen találja, hogy a főhercegek a hadsergei a főbb katonai méltóságokat töltik be és ennek következtében a nagyobb fizetéseket is elvonják.

Hock János: A főhercegek mind tábornokok! Egyik sem trombitás, vagy dobos! (Nagy derültség.)

Szatmári Mivel sem látja indokolt a civilista javaslatot, melyet nem szavaz meg. (Zajos helyeslés az ellenzéken.)

Vlad Aurél interpellációt nyújt be a vajdahunyadi vasgáziragatója ellen, ki megöltötte a munkásoknak, hogy a román dalárda tagjai sorába lépjenek. (Zaj.) A továbbiakban pedig az erdélyi részek választói névjegyzékének tapasztalt állítólagos visszaélései miatt interpellál. Ezzel az ülést véget ért.

Általános előterjesztése

kolozsvári kereskedők, iparosok és mészárosoknak

a nagyméltóságu

Belügyi, Igazságügyi és Kereskedelmiügyi miniszter urakhoz.

a fogyasztási szövetkezetek ügyében.

Kolozsvár, július 13.

Nagyméltóságu Miniszter Ur!

Kegyelemes Urunk!

Mély tisztelettel alulírott kolozsvári kereskedők, iparosok és mészárosok — nem saját öns érdekünk — de az egyesek fölött álló közérdek szempontjából a következő előterjesztéssel járunk Nagyméltóságod elé:

A tisztviselők fizetési rendszere.

Még élénk emlékekben van az az országos mozgalom, melyet Magyarország hivatalnokai kar az általános érzett drágaságra hivatkozással, a fizetési rendszert, jobban mondva az általános fizetéselemelés érdekében megindított.

A mozgalom rokonszenvesen fogadta az ország népe, felkarolta a sajtó s annak sikere is lett.

Alig egy pár hónappal ezelőtt — Magyarország adózó népe újabb megterheléssel — az általános tisztviselők fizetése rendezve lett.

A tisztviselők fizetési általában emelteték. Sőt legújabbban ugyanebben az óriási előnyben részesítette a magyar törvényhozás a közigazgatási tisztviselőket is.

Nem panaszkodtunk ezért! Hiszen mi is tudjuk, elismerjük azt, hogy a szellemi munkát megfelelően díjazni s a szellemi munkának társadalmi helyzetéhez illően a megilletést biztosítani kell.

De nem panaszkodtunk azért sem, mert bár az általános fizetéselemelés az ország költségvetését s így természetesen az adófizető közönséget is fokozottabb mértékben megterhelte, azon jogos feltevésben voltunk, hogy a tisztviselők anyagi helyzetének javulásával javulni fog az általános nyomászott közigazgatási helyzet is. Hiszen — úgy hittük s úgy is kellene annak lenni — az a fizetési többlet, a mit a tisztviselők ekként kaptak, vissza fog folyni ismét az adófizető nép kezébe: mert a kinek anyagi helyzete jobb, az jobban gondoskodik szükségletei kielégítéséről is.

Elleddig igaz, való, közigazgatási elv volt.

És mégis Ebben a jogos hitünkben — mi kolozsváriak legalább — felette megcsalaktunk.

Újabb mozgalom.

A kolozsvári államhivatalnoki kar újabb mozgalmat indított. Ismét a drágaságra hivatkozással (de hiszen erre később vissza fogunk térni.) Mozgalmába belevonta az összes kolozsvári köztisztviselőket. És a mozgalom eredményeképpen az évi június hó 26-án megalakult Kolozsvárt a budapesti „Hangya” szövetkezet védnöksége alatt egy szövetkezet: „A kolozsvári köztisztviselők fogyasztási szövetkezte”

Ennek a szövetkezetnek alapszabályai is megalkottattak s legközelebb meg akarja nyitni üzletét, kifejezetten azzal a céllal,

hogy a kolozsvári összes köztisztviselőket tagjai körébe bevonja, elvonja őket attól, hogy a szükségleteiket, tüzelő anyagot és ruházati cikkeket a kolozsvári kereskedők, iparosok és mészárosoktól vásárolják, szerezze be.

A szövetkezeti eszmének eme tulhajítása óriási veszelmeket rejt magában. És ez immár nem helyi, hanem országos baj jellegű ölti magát. Veszelmeket rejt magában nemcsak reánk, kereskedőkre, iparosokra s mészárosokra, de az állami élet gyökerét támadja meg, sőt magát a tisztviselői kart is veszélyekbe sodorhatja s a mellett erkölcsileg is visszahatással van a tisztviselői állásra s annak erkölcsi magasságát, fénjét csökkentheti.

Erre a veszelmés irányzatra óhajtjuk Nagyméltóságod nagybecsi figyelmét kikeríteni; esedezve az iránt, hogy böcs belátással annak elejét venni s a természetesen felmerülő súlyos közigazgatási hátrányokat megakadályozni kegyeskedjék.

Konkrét javaslatot ez irányban előterjeszteni természetesen mi magunkat hivatottaknak nem éreztük — bár az alábbiakban igazolni igyekszünk azokat az aggodalmakat, melyeket ennek a fenyegető irányzatnak megteremtése fölött érzünk.

A kereskedelem és ipar.

E helyen majdnem feleslegesnek látszik azzal a kérdéssel foglalkozni, hogy mi is hát a kereskedelem és ipar? Melyek annak a jogai, általános ismert kötelességeivel szemben?

De igenis kiterjeszkedünk egy pár szóval azoknak közigazgatási jelentőségére.

A kereskedelem — és ugyanez áll az iparra is — az ő sajátos munkássága által a szükségletek kielégítésére szolgáló javaknak egy használati, mint a cseréértékét megnevelő s bár ebből az értéknövekedésből szedi ő is aránylag csekély jövedelmét, de ezen értéknövekedés nagy nemzetgazdasági hasznát eredményez.

Lehetővé teszi a szükségletek kielégítése által egyes vidékek fogyasztásának emelkedését, s ezzel természetesen a termelés kiterjesztését, sőt közvetve az anyagi javak szaporodását is, mely eredmények jórésben mind az államgazdaság javára esnek.

A kereskedelemnek és iparnak eme pár szóban vázolt közigazgatási jelentőségét az összes kulturális felismerések s ennek méltánylások jöttek létre a különböző kereskedelmi államszerződések, melyekkel minden kormány a maga specialis kereskedelmét és iparát iparkodik megvédeni más államok versenyeivel szemben.

Szükségessé vált ez a védelem különösen akkor, a mikor a modern nemzetgazdaság alapelve a munkamegosztás következtében a kereskedelem és ipar élethivatássá lett, a mikor tehát a kereskedő és iparos egész tökéjével, de tudásával és ismereteivel is egész életét kizárólag a kereskedelemnek vagy iparnak szentelte.

És ha ez a védelem szükséges volt a a külföldi versennyel szemben, ép oly szükséges a helyi indoklatlan konkurenciával szemben is.

Epen ezért nem hihetjük azt, hogy a szövetkezeti törvény megalkotásával maga az állam épen a hivatásos kereskedelem és ipar ellen akart volna törni. De nem képzelhetjük azt sem, hogy az a sok kedvezmény, melyet a törvényhozás a szövetkezeteknek nyújtott, ennek a téves iránynak a megteremtése céljából engedélyezett volt.

Mi a szövetkezet?

Ezt a határozatlan kárhözátadandó intenciót nem tudjuk az 1898. évi XXIII. t. cikkeiből sem kimagyarázni.

Maga a kereskedelmi törvény a szövetkezetet a következőképp definiálja: A szövetkezet az a kereskedelmi társaság, mely tagjai hitelnek, keresetnek vagy gazdálkodásának közös üzletkezelés mellett, illetőleg kölcsönösség alapján leendő előmozdítására alakul. A szövetkezetek tehát általában véve soha sem a kereskedelmi forgalom szükségleteinek ellátására, hanem a törvény szelleméből is következtetve, a munkások, kisiparosok és kisbirtokos osztályok jólétének fokozására vannak hivatva.

Gazdasági és társadalmi szerepük nem abban van, hogy nagyobb vállalatokat létesítsenek, hanem éppen ellenkezőleg arra kell működniük, hogy az elszigetelten működő kis gazdasági vállalatok a maguk külvilág állásában érvényesülhessenek s fenmaradhassanak.

És mégis a fogyasztási szövetkezetek általában s így különösen a most alakult „Kolozsvári köztisztviselők fogyasztási szövetkezte” is, a gyakorlatban nem ennek a célnak a szolgálatában állanak.

A bevallott cél ezeknél a szövetkezeteknél ugyanis az lenne, hogy — ha ugyan lehetséges volna — tagjai szükségleteit a jelenleginél olcsóbban kielégítsék; a tényleges gyakorlati eredmény az, hogy a kereskedelem és ipar egyenes megkárosításával a szövetkezeti tagok is megkárosíthatnak legfőbb részben anyagilag is, de mindig, erkölcsileg.

És ez nem is lehet másként. Midőn a kereskedelem és ipar, eme két fontos közgazdasági tényező, collisióba kerül a tisztviselők általános országosan feltölt, jelzavakkal indokolt, látszólagos érdekeivel, az eredmény más, mint kölcsönös károsodás, nem lehet, — de nagyon valószínű, hogy a kereskedelem és ipar teljes töredékéhez vezet.

Ezek azok az általános elméleti szempontok, melyek indokolják aggodalmainkat a mind tömegesebben alapított fogyasztási szövetkezetekkel szemben; ámde nem hallgathatjuk el azokat az érveket sem, melyeket ezeknek a szövetkezeteknek gyakorlati élete tárt fel előttünk.

E ponthoz jutván, ismételtelen hangsúlyozni óhajtok azt, hogy felszólalásunkban nem az önérdék vezet, de a tisztviselők elleni animozitás sem. Hiszen mi tisztviselőkkel együtt, velük s általuk élünk eddig s akarunk élni ezután is, s épen ezért kölcsönös érdekeink, de bajaink, nyomorúságaink is. Ha boldogul élhetnek tisztviselőink, könnyebben s boldogabban élhetünk mi is. És ez áll viszont; s ezt ne feledjük a tisztviselők sem.

Kolozsvár helyzete.

Különösen áll ez városunkban, Kolozsvárt. Ez a város tisztán tisztviselő város. Lakóinak — mondhatlak abszolút többsége — tisztviselők. Áll, kik itt kell elkölteniök jövedelmüket, mely a néptől s így töltik is, nagy részben adó révén, ismét az állampénztárhoz vissza jut. Ezek a tisztviselők az állami háztartás előnyén kívül itt élvezik a városi élet s háztartás előnyét is, melynek terheire pedig törvénybizonosított kedvezményük folytán semmivel sem járulnak. Ezt a városi háztartást jórésben mi tartjuk fenn a községi pótdóttok (a mi 67 százalékot tesz ki), nemcsak magunknak, hanem — és számunknál fogva — főleg nekik, a fentartók abból a fáradságosan megszerzett jövedelmükből, melyet a hivatalnokok szövetkezetükkel most teljesen elvonni akarnak.

Már pedig, ha e speciális helyen is, épen a tisztviselők, a kereskedők és iparosok ellen törnek, ha töltik elvonják a megélhetés alapfeltételeit; s ha ekként az osztályharcnak, az osztályokként való szerveződésnek követendő példát mutatnak; ha az önmegszórt osztályküzdésnek utat nyitnak s ha ennek az áldatlan küzdelemnek eredménye — a mi pedig előre látható — az egy s pangó kereskedelem és ipar teljes töredékéhez vezet, ki tartja fenn nekik a városi háztartást s ki pótolja az államnak azon bizonyára érzékeny veszteségeit, melyeket az adóalanyok tömeges kipuhtatásával adóban (hogy a postai, vasúti szállítási díjakról, telefon-költségekről ne is beszéljünk), elszívják?

Már pedig csakis ez a szomorú eredmény lehet annak az ultramodern irányzatnak, melyet megkezdtek a vasúti tisztviselők s majd folytatni fognak az összes többi érdekkörök is, mindenik külön-külön megcélulva a maga fogyasztási szövetkezetét. Ezek pedig a verseny hevében előbb-utóbb meg fogják olti egymást, de első sorban is megölnek bennünket, magyar kereskedők és iparos osztályt.

A kereskedők és iparos osztály pedig, a mint az elődottakból látható, nemcsak magának él. Boldogulása nem osztályérdek, sőt visszahat maguknak a tisztviselőknek helyzetére is. Végeredményben pedig az államgazdaság s vele a községi háztartás rendezett volta is nagy mérvben a kereskedelem és ipar helyzetétől függ.

És mégsem merünk szavunkat felemelni a szövetkezeti eszme ezen ferde kinézetén ellen, ha nem volna meggyőző az az érvelés, hogy ezek a fogyasztási szövetkezetek minden igaz ok nélkül keletkeznek, de meg épen ezért s más közfelfogásokból önön tagjaikon sem tudnak segíteni, sőt inkább megkárosítják őket.

Síralmas példák.

Példákra hivatkozhatunk. — Síralmas példa erre a fővárosban ezélt évekkel megalakult „Keresztény ruha-szövetkezet” csufos bukásával. De községimert pedig a régi kolozsvári tisztviselői szövetkezet is, mely boldogulni szintén nem tudott. Hát még az országsejerte tengődő hasonló fogyasztási szövetkezet.

Első sorban is arra akarunk e helyen rámutatni, hogy a tisztviselői fogyasztási szövetkezetek alapítására ok nincsen, s a tervezők által felszínre dobott úgynevezett alapítási okok rendszerint mennyire tévesek, valótlank.

Minden haszontermesztő szövetkezet alapítói felhívásukban azzal állnak elő — így volt ez most Kolozsvárt is — hogy: „A megélhetési viszonyok, különösen a kizárólag fizetősre utalt tisztviselők nézvé napról-napra terhebbek lesznek... Jövedelmünk szaporodásával arányban nem álló drágaság uralkodik az egész országban, de különösen városunkban stb. stb. alakítunk tehát fogyasztási szövetkezetet, mert akkor olcsóbban fogunk élni.”

Nos tehát ezekkel a sablonos felhívásokkal szemben nem habozunk kijelenteni azt, hogy igenis drágaság uralkodik az egész országban. Ez az igaz, hogy a megélhetési viszonyok napról-napra nehezebbek lesznek. (Ezt a nyomasztó terhet érezzük mi is épen annyira, ha nem jobban, mint a tisztviselők.) Csak abban tévednek a tisztviselők, hogy ez ellen a drágaság ellen fogyasztási szövetkezetekkel akarnak küzdeni, mintha a drágaság oka a kereskedőkben és iparosokban lenne. Az árak alakulása s ezzel kapcsolatban az olcsóság vagy drágaság, nemzetgazdasági okokra vezethető vissza s messze mennék, hogyha annak törvényeit e helyen skarnók fejtegetni. Anyoni azonban kétségteleu, hogy épen annak országos jellegéből következtetve, előidéző okai országosak s nem helyiek, természetesen tehát, azt orvosolni is csak or-

szágos s nem helyi speciális szerekkel lehet.

Általában véve pedig minden olyan drága, a mennyire azt beszerezni lehet s hogy a kereskedő vagy iparos áruit drágábban árulja, mint azt legszűkebb számítás adhatja, kizárja a tömeges verseny s a „nagy forgalom, csekély haszon” egyetl jőzön fizeti elve.

Hogy ez az állításunk mennyire igaz s hogy különösen a kolozsvári kereskedők nagy haszonnal egyáltalában nem árulhatnak, kiitnik abból a szomorú tényből, hogy talán az országban sehol annyi fizetőképesség, mint épen a helyi piacon, elő nem fordul s hogy talán egyetlen kolozsvári iparos vagy kereskedő sincsen, ki üzletéből vagy iparából vagyont szerzett volna, bár gondjával, tőkéje kockáztatásával s temérdek fáradságával erre elég érdemet szerez.

Az olcsóság kérdése.

De fennmarad még az a másik kérdés, hogy a fogyasztási szövetkezetek tagjainak a szükségleteik kielégítésére szolgáló javakat adhatják-e olcsóbban, mint a kereskedők és iparosok?

Erre is csak az a feleletünk, — bőséges tapasztalatok bizonyítják: — nem adhatják.

Az eladási ár első sorban is mindig a beszerzési ártól függ. Minél olcsóbban vásárol valaki, annál olcsóbban árulhat és viszont.

Az olcsó vásárláshoz pedig első sorban is szükséges a nagy mennyiségben való rendelés, kellő üzleti ismeretek s tapasztalatok és a tőke.

A kereskedőnél s iparosnál meg van, meg kell legyen mind a három előfeltétel. Nem az egyéni szükségletre mérten vásárolnak, hanem a nagy tömegnek, a tömeges forgalom részére. Egy életet töltöttek el pályájukon, melyet megtanultak minden csínjával s melyhez egy élet tapasztalatait gyűjtötték össze. Tőke nélkül pedig nem is kezdhetnek üzletbe.

Ezzel szemben a szövetkezetek csakis a tagjai időnkénti szükségleteinek megfelelő mennyiséget és minőséget szerezhetik be. Természetszerűleg sokfélélt kell beszerezniök, egyenként azonban kis mennyiségekben. Világos tehát, hogy drágábban vásárolnak, mint a kereskedő. Elhivatás s üzleti tapasztalatokkal a tisztviselő nem rendelkezik, sőt még a kereskedelmi ösztökeltetéseket is nélkülözi; nő de meg a csekély — bár fáradságosan összehozott — üzletresek értéke sem képezhet elegendő üzleti tőkét. Egy szóval minden tekintetben hátrányban állanak a kereskedővel és iparosal szemben, tehát hogyan adhasanak hasonló minőségű árut még olcsóbban, mint a kereskedő avagy iparos s hogyan válhasanak állandóan tagjaik hasznára? De hisz az üzletvezetés egyedül lehetséges módjai is kizárják azt.

A szövetkezet ügyvezetése.

A szövetkezet ugyanis vagy aképpen kezeli üzletét, hogy fogad valakit, a ki valószínűleg kereskedelmi képzettséggel bír és erre bizza az üzlet vezetését, vagy beleülíti valamelyik tagját az üzletbe, a ki soha életében hasonló teendővel nem foglalkozott.

Az első esetben — eltekintve sok részletekről — az egész szövetkezet nem egyéb, mint egy közönséges konkurrens kereskedelmi üzlet, melynek minden haszna az üzletvezető s a többi üzleti személyzet — nem is jelentéktelen fizetése címén — azok zsebébe vándorol s a mellett, hogy ezt az üzleti költséget, mint hasznát, a tagokon kell kizsebelni, (tehát nem igen árulhat olcsóbban más kereskedőnél, mert az üzleti haszonra neki is szükség van,) az állandóan fenyegető üzleti rizikó is a tagokat, a fogyasztókat terheli.

A második esetben pedig hogyan is lehet elképzelni azt, hogy egy üzlet, melynek élén egy azzal a hivatással teljesen ismeretlen s más téren a saját pályáján elfoglalt és dobtát egyén, mondjunk egy köztisztviselőt áll, más véget érheszen el, mint az anyagi csőd. A tagok tehát olcsóbban ki nem elégítetik szükségleteiket, mint azelőtt, fejték fölött azonban a Dammok kártyájaként állandóan az üzleti kár és tönk lebeg. És mindennek dacára mégis elviselhetetlen kárúra válnak a magyar kereskedők és iparos osztálynak.

És végül még csak egy szempontra hivatkozunk és ez szintén lényegesnek látszik: a magyar állam tisztviselőit nem azért tartja s nem azért honorálja, hogy mint kereskedők és iparosok foglalják el az állam részére lekötött szellemi erejüket és idejüket s e mellett a szintén államfenntartó kereskedő s iparos osztály eilen törjenek.

Ezekből a szempontokból kiindulva foglalkozott a kolozsvári köztisztviselői fogyasztási szövetkezetével az „Ujság” című helyi napilap is f. évi június havi 9., 10. és 27-iki számaiban s e lapoknak egy-egy példányát az egy bővebb s a helyi részletekre is kiterjedő ismeretese céljából mely tisztelettel jelen előterjesztésünkhez csatoljuk.

A miskolci határozat.

És most már, midőn jelen tiszteletteljes előterjesztésünket Nagyméltóságod elé juttatjuk, engedjük meg nekünk, hogy utalhasunk arra, hogy a magyar kereskedő osztályunk rég érzett nyomorúságát képezi a fogyasztási szövetkezetek kérdése. Első ízben az 1900. évben Miskolcon megtartott III. országos kereskedelmi kongresszus tárgyalta ezt a kérdést a ennek határozatából Nagyméltóságod hivatali elődje elé felterjesztés útján.

E felterjesztés lényeges pontjai a következők voltak:

1. A fogyasztási szövetkezetek alapítását és működését különösen, általában pedig azt a más terén is mind erősebben nyilvánuló mozgalmat, a mely a természetnek, értékesítésnek és fogyasztásnak szö-

vetkezés útján való összehangolását célozza, a kereskedőkre károsnak, a kereskedelemre nézve megbénítóknak, az állami érdekekre nézve pedig hátrányosnak tartja, míg a fogyasztó tagoknak is ezen szövetkezetek csak a legjobb esetben nyújtanak némely előnyöket, a melyek azonban a más oldalon okozott károkkal semmi arányban nem állanak.

2. Mivel még azon egyes fogyasztási szövetkezetek is, a melyek legalább fogyasztó tagjaiknak nyújtanak némely csekély előnyöket, csakis azok érdekeit, tehát mindig magánérdekeket szolgálnak; kívánatosnak tartja a kongresszus, hogy ugy az állami kormányzatnak, mint a másféltöbbségi köztervezésnek minden tényezője a szövetkezetek alapításának előmozdításától, azok szervezésétől és azok működésének támogatásától távol tartassék.

3. Tekintettel arra, hogy az 1898. évi XXIII. t. cikk csak a hitelszövetkezetek támogatását célozza, holott a gyakorlatban az ezen törvény hatálya alá tartozó sok szövetkezet nyújt áruüzleteket tart és kereskedelmi ügyletekkel foglalkozik; a kongresszus sürgősen szükségesnek tartja ezen helyzet orvoslását.

4. Kívánatosnak tartja a kongresszus, hogy a kereskedelmi törvénynek ugyis küszöbön álló revíziója keretében a jelenlegi bővebb gondoskodás törlessék, annak elérhetősére és ellenőrizhetősére, hogy a mennyiben, mint nyilvános számadásra kötelezett magánvállalatok, fogyasztási szövetkezetek létesülnek, ezek csak az alapszabályokban megállapított céljukat szolgálják, kereskedelmileg szolid alapon.

Mi mely tisztelettel aulítottak magunká téssük a miskolci országos kongresszus fentismertett határozatát; azokat valjuk magunk részéről is; és esedezünk Nagyméltóságodhoz, hogy azokra bőséges figyelmét kiterjeszteni kegyeskedjék. Mely tisztelettel lévően Nagyméltóságodnak alázatos szolgál

Kolozsvárt, 1904. július hó.

Alkítások.

UJDONSÁGOK.

Bánffy Dezső

és

Bartha Miklós.

Kolozsvár, július 13.

Az „Ellenzék” tegnapi számában visszaszavizva előző napi öszintességét. Kertel, bujjál és beszél másról, mint amiről szó van. De azt, amit tulajdonképen irtunk, meg nem cölolja. A mi cikkünk alapja az „Ellenzék” ama kijelentése volt, hogy „A Bánffy programja a Széderkényi-Ugron pártával egyezik.” S erre az érdekes kijelentésre állapítottuk meg azt a tény, hogy Bartha Miklós ur, most már nyíltan és öszintén, pártjával, lapjával együtt átmege az 1867-es alapra, mert hiszen Bánffy ugyan át nem jön hozzájuk. Ezen tehát nincs mit restelleni az „Ellenzék”-nek. Sokkal restelleni valóbb abbéli tudatlansága, hogy a mi lapunkat azzal vádolja meg, hogy Bánffy, mint miniszterelnököt támogatott. Az „Ellenzék”-nek illene tudni azt, hogy Bánffy 1898. tavaszán bukott meg, mint miniszterelnök. S ha már a mi lapunk multjában kotorász, akkor ezt is illene tudni, hogy ez a lap 1899. decemberében indult meg. Mi tehát utólag nem igen támogathattuk Bánffy miniszterelnököt, onnélfogva az ehhez fűzött rosszakaratu kombinációk elemek, de jellemzik az „Ellenzék” különös és furcsa rendszerét, mely mindig és örökké, csak a mások meggyanúsításában lelte hivatását, még ha nyilvánvaló valótlanságok nyomán is.

De hogy is áll tulajdonképen ez a dollog? Mikor az „Ujság” életre keit, éppen akkor és azután is az „Ellenzék”-ben napról-napra olvashattuk a Széll Kálmán dícsőitását. Ez a körülmény teremtet meg az „Ujság”-ot, a mely megindult, mint teljesen pártokivüli, radikális és liberális szellemű ellenzéki lap. S mikor már az „Ellenzék” farizenskodása törhetetlen volt, mi csatlakoztunk a függetlenség és 48-as Kossuth-pártéhoz: hirdettük, terjesztjük annak az eszméit. Ez a lap tehát ellenzéki volt mindig és ellenzéki lesz ezután is, legyen bárki a kormányon, mindaddig míg az 1867-es kiegyezés alapján áll Magyarország állami élete.

Aki elolvasta az „Ellenzék” cikkét, vagy csak az általunk közölt részt, az tisztában van azzal, hogy itt a Bartha Miklós főszerveztése alatti lapnak egy olyan Pál fordulása van készülőben, melynek különös érdekességet csupán az szolgálhat, hogy Bartha Miklós és báró Bánffy Dezső kérdinek egymás mellé.

Szó sincs róla, a lap hívei lefogylak. Politikája már rég nem kell senkinek: a parlamentben egy pár ember hirdeti azokat az eszméket, melyeket az „Ellenzék” képvisel. Hasznosnak mutatkozik tehát friss elemeket hozzászóltni a laphoz: erre pedig most alkalmasnak látszik az „Uj-párt.” S mi dicserjünk az öszintességüket, melylyel programjuk azonosságát bevallották s nem mulasztottuk el, hogy lerántuk a 48-as köpenyegét arról, a ki belül, a szívében:

67-es. Nő ijedjen meg az „Ellenzék”, mert kára mindebből nem lesz. Magyarországon hasznosabb 67-esnek lenni, mint függetlenséginek. Ezt valószínűleg ők tudják legjobban, mert hiszen Széll alatt kormánypartibb voltak a jó öreg és boldogult „Magyar Polgár”-nál is, de az legalább be is merte azt vallani.

A cikkírójukat pedig, a ki a tegnapi közleményével oly nagyfoku téjékozatlanságot áruit el bizonyos dátumokkal szemben, oktasák ki, hogy jobban tanulja meg a leckét. Mert azt igazán nem akarjuk állítani, hogy tudatosan tette a mi lapunk alapítását Bánffy miniszterelnöksége idejére és vont le abból oly következtetéseket, melyek kellő meghatározására, csupán a jámbor háziállatok köréből tudnánk találni kellő hasonlatot.

S a Kossuth-párt bizalmának elvesztéséről is ejt néhány szót az „Ellenzék”. S természetesen, hogy a negyvennyolcas pártot ócsárolja. De azért hirdeti, hogy ő negyvennyolcas. Nagyon kevésre becsüli az a lap olvasói intelligenciáját, ha ily körülmények között még mindig adja negyvennyolcas hazafit. Nem: az a lap sohasem is volt talán az. Mert abban a lapban megtalálta támogatóját: a 67-es Apponyi; a 67-es néppárt; a 67-es Bánffy: de a függetlenségi pártba mindig öszeggyjtötték keserűségük, gyűlöletük egész rakományát és szívesen borították feljök. S miért mindez? Mert az ellenzéki érzelmei választóknak nem kellett a Bartha Miklós, az Ugron Gábor vezérsege: hanem megmaradt Kossuth Ferencnél, mint a ki törhetetlen vezére a magyar függetlenségi eszméknek. S Kossuth Ferencnek se kellett a Bartha Miklósok kis számu gárdája. Innen a nagy gyűlölet a függetlenség és 48-as párt ellen. S ezért ölelekezik most Bartha, Bánffyval és ezért hirdeti az „Ellenzék” axiómákat Bánffyról. De hát ehhez joga van. Ahhoz azonban nincs, hogy magát függetlenségi lapnak mondja, mert bizony igaz, hogy ha a függetlenségi eszmék az ilyen barátoktól megmenekednek, az ellenségeit majd csak legurja könnyebben.

Anyi azonban bizonyos, hogy az „Uj-párt” sajnálatraméltó lesz abban a pillanatban, amint Barthaék nyíltan beleszök a lábukat, mert sajnálatraméltó már most is, amikor még csak megindultak feljök. Mert minden liberális gondolkodó és a Bánffy eszméiről hevülő polgár szemében is gyannassá lesz Bánffy egész akciója, amint kompánistájává szegődnek Bartha Miklós és consortes. Ha Bánffy megérdemelte azt amikor Bartha Miklós és társai ádáz dühvel támadtak reá, azt már valóban nem érdemelte meg, hogy most mellője szegődjének a politikailag legkompromittáltabb egyének. Bármily nagystyű ellenzéki pártvezér legyen is Bánffy Dezső báró, ezek az urak még őt is le tudják jártni. A pártját pedig még most a szaporodása előtt ölik meg. Amint lejáratták a saját pártjukat és ömagukat is. S nekik bizony most már politikailag nincs mit vesziienök. Bánffynak talán van még: vigyázzon hát arra a kevésre, mert veszély fenyegeti.

Hátralékos előfizetőinket kérjük, szíveskedjenek az előfizetési díjakat beküldeni, hogy az „Ujság” tovább küldése fönnaakadást ne szenvedjen.

Füddőre utazó előfizetőinknek az „Ujság”-ot pontosan utána küldjük, azonban a cím pontos beküldését kerjük.

— (A közgazdasági bizottság ülése.) Kolozsvármegye közgazdasági bizottsága tegnap tartotta rendes havi ülést Dózsa Endre alispán elnökelete alatt. A gyűlés megnyitása után alispán jelenti, hogy június hónap 1569 ügydarab érkezett be. Egyenesedő eméren a pénzügyigazgató havi jelentése szerint 74.600 korona 84 fillér, hadmentességi díj címen 451 kor. 12 fillér folyt be; hátralék marad tehát egyenes adóban 1.812,069 korona 24 fillér, hadmentességi díjban 108,125 kor. 25 fillér. Az árvászeki elnök jelenti, hogy az árvászekhez június hónap beérkezett 1880 ügydarab; a gyámpénztár állása 706,051 kor. 67 fillért mutat; a mult hónap 63 árvtat nagykorúsítottak.

A gyűlésen jelen voltak: báró Bánffy Ernő, báró P. Horváth Kálmán, Gyarmathy Zsigmond, László Ferenc, Csizsár Gyula főjegyző, Hory Béla árvászeki elnök, Zabolik László főjegyző, dr. Nyerges Zsigmond altjegyző, dr. Ignác István főispáni titkár, dr. Farkas Géza főorvos, Gere Kálmán főmérnök, Balogh Sándor s. tanfelügyelő, Gyulay Árpád p. ö. tanácsos, Fekete Gyula, Hankó Elemér altjegyzők.

— (Tallian miniszter Kolozsvárt.) Tegnapi táviratunkban jeleztük már, hogy Tallian Béla földmiválsági miniszter, szemleutrá indult az erdélyi részekbe. A miniszter tegnap este indult el Budapestről. Kíséretében voltak Balogh Vilmos miniszteri tanácsos, székelyföldi miniszteri megbízott, Darányi Béla miniszteri tanácsos, gazdasági főigazgató és dr. Nádassy miniszteri fogalmazó. Tallian miniszter a ma reggeli gyorsvonattal 5 óra 50 perckor érkezett Kolozsvárra. Fogadásra a vasúti pályá-

udvarnál megjelentek a város részéről Szvacsina Géza kir. tan., polgármester, a vármegye részéről Dózsa Endre alispán, az Erdélyi Gazdasági Egylet részéről pedig Cs. Szabó József főrendiházi tag, az egylet elnöke, Tokaji László az E. G. E. titkára, br. Bánffy Ernő, br. Wessellényi Béla, br. Jósika Gábor. Rövid üdvözlések után a miniszter kíséretével együtt tovább utazott Kolozsra, honnan a kolozs-karai pusztára ment ki, az ottani gazdaság megtekintésére. — Itt Hankó Verass Károly szolgabíró kalauzolta. Innen a miniszter kocsin folytatta útját Tordára, hol a gulya- és szőlőszeti telep- és a kertmunkás iskola megzemléstét vette tervbe. A miniszter tiszteletére a polgármester ebédet adott. Holnap a vizaknai fürdőben tölt a miniszter fél napot, megzemléve a fürdő berendezését és innen Nagyszében meutazik, hova este fél 8 órakor érkezik. Nagyszében után Porumbák, Szombatfalva majd Fogarasra utazik, hol a ménést és az állami ménésgazdaságot szemléli meg. A sárkányi, venicei és kománai rövidebb látogatása után Brassón keresztüli Tallian miniszter kíséretével Seps-Szent-Györgyre megy.

— (Áthelyezett polgári iskolai igazgató.) A közoktatásiügyi miniszter Kádár József szamosújvári polgári leányiskolai igazgatót, a királó monografai-írórt ugyancsak igazgatói minőségben a déli államig segélyezett polgári leányiskolához nevezte ki. A királó tanfúrtni áthelyezését nagy örömmel fogadták. Désen, hol a jeles tanár pályájának nagy részét töltötte.

— (Öngyilkos varróleány.) Egy tizenévele éves varróleány akarta eldobni magától az életet. Travalka Arankának hívják. Tegnap reggel a Kajántói-ut 23. sz. lakáson mintegy három csomagból gyufadaiot tett kávéjába. Reitenes kink gyötörték s az egész délutántól a közellvők tehetetlensége közepette kínlódta végig. Nem tudták mi baj érthette a szegény varróleányt, míg a déli órákban előhívták mentők mérgezést konstalták. Az elgyötört leányt bevitték a belgyógyászati klinikára, de állapota kevés reményt nyújt életben maradásához.

— (Halálos szerelem.) Hiába, a meddig a világ világ lesz, mindig lesznek érzékeny szívű, exaltált természetű emberek, a kik ha szerelemesek, meghátrálnak a legcsekélyebb akadály előtt s inkább meghalnak, semhogy megbirkóznának a többnyire csak vélt nehézségekkel. Tegnap éjjel ismét meghalt két szerelmes ember. A Csombor Imre révén hirdett vált fővárosi Arany sas-szállóban az Üllői-ut 12. szám alatti vetettek véget közös elhatározással az életüknek. Lázár István 69. gyalogezredbeli katonája és Kis Mari csövelőleány. Este tíz óra felé jöttek a szállóba, a hol rövid vasora után bezártokt az egyik előszobai szobába. Éjjel félkettő felé a portás két revolverlovót hallott a szoba felől. Rendőrt hitt, a kinek a segítségével feltörte az ajtót. Kis Mari az ágyon, Lázár István pedig a földön feküdt, mind a ketten felöltözve. A mellükből patakzott a vér. Még éltek, mikor rájuk törték az ajtót. Mire azonban a mentők a tragédia színhelyére értek, elvértek. A férfi is, a leány is három-három leragasztott levelet hagytak hátra s egy papírszeletet, a melyre a katonakönyvi, bizonytalan betűkkel azt írta rá, hogy:

„Nevem Lázár István és Kis Mari.”

A szálló személyzete értesítette a törletékre a rendőrséget és a tértarcsnok-ságot. A rendőrségtől dr. Gágus fogalmazó és dr. Falay rendőrorvos jöttek a helyszínre, a tértarcsnokszágtól pedig egy alvezredes jött ki. Az előbbie a leány leveleit, köztük egy Schwarz Józsefnek címzettet, veték magukhoz, Lázár leveleit, a melyek közül az egyikben százaszótól, a kinek tisztiszlója volt, érzékeny bucsut vesz s búcsónátat kéri, hogy az ő roveivel lőtte magát agyon, — az alvezredes vitte el. Kis Mari Schwarz Józsefnek, a kinek az Üllői-ut 48. szám alatt szolgált, szintén érzékeny bucsut vesz s azt írja, hogy már hat hónap óta hordja a szíve alatt Lázár István szerelmének a gyümölcset s minthogy egyedül nem lehet az övé, inkább meghal, semhogy elviselje ezt a nagy szegényt. Lázár István holtestét a XVI. számú helyőrségi kórház halottasházába, Kis Mari pedig a törvényszéki orvostani intézetbe szállították.

— (A „Fiumei Kávébehozatali társaság”) Virág és Társai” fiumei cég, kolozsvári fiók telepe augusztusba nyílik meg. Az árakat a cég ugyancsak Augusztus havában fogja közölni. 3352-15

— (Az örült rémtette.) Párját ritkító kegyetlenséggel végeztett gyilkosságot tartja izgalomban Hatvan közég lakosait. A gyilkos, mint nekünk írják, egy Pele Andrásh nevű ember, a ki megölte a vele vad-házasságban élő Kovács Rózsát. A gyilkos éveket előzőt írvának adta magát, minek következtében megörlött. Annak idején bevitték a lipótmegzei tölgydűdőbe, a hol gondos ápolás következtében annyira javult az állapota, hogy másfél évvel ezelőt szabadon bocsátották. Törvényes felelősége eközben elvált tőle s mikor hazakért, egy ideig magánosan éledgett, később azonban Kovács Rózsát vette magához. Pele szorgalmas munkás volt, mindaddig, a mig tartózkodott a pálinkaivástól. Par hónappal ezelőt azonban az a gyanúja támadt, hogy az asszony hűtlen lett hozzá. Ettől kezdve ismét az írvának adta magát és a munkát kértile. Szombaton este, a mikor hazament, az asszony pánt két tőle, Pele

nem tudott pénzt adni, mert egész héten nem keresett semmit. Ezért az asszony azzal fenyegetődzött, hogy otthagyja. Pele otthagyta a perlekedő asszonyt és eltávozott hazulról. Nemcsak a mint az utcán kóborolt, kitört rajta az őrület. Egy ideig az utcán futkosott, majd pedig hazament a lakására és a már ágyban fekvő Kovács Rózára rohant, akit egy nagy konyhakéssel összecsúrt. Mikor már az áldozat nem mozdult, az őrült ember lehúzza a halottat az ágyból és a nagy késével addig vágja az asszony nyakát, míg teljesen elmetézte a fejét a törstől. A véres esemény után Pele azon véresen felverte a szomszédokat, hogy jöjjenek segítségül, mert a felesége meg akarja őt gyilkolni. A szomszédok össze is futottak, de legnagyobb reményükre az asszony már akkor kegyetlenül megcsönkítve, nagy vérlecsében feküdt a földön. Mikor a gyilkost megkérdezték, hogy mit művelt, az őrült rájuk is kést fogott és csak nehezen tudták megfékezni, míg végre átadták a csendőrségnek.

— **(Hitvesgyilkosság.)** Rebék József kecskeméti bérlo feleségének viszonya volt Szijgyártó Gábor napszámmossal. Az asszony fölbujására Szijgyártó agyonlőtte a férjét, a miért aztán a kecskeméti esküdt-bírósg úgy az asszonyt, valamint Szijgyártót is életfogytig tartó fegyházzal sújtotta. A két vádlott az ítélet ellen semmisségi panaszt jelentett be, ezt azonban a királyi Kuria, mint teljesen alaptalan, ma délután elutasította.

— **(Az asszonyháború.)** Iszonyú vérengzés történt tegnapelőtt este a tolnamegyei Külföld pusztán, a hol két bérés-asszony veszekedése vérengzéssé fajult, minnek folytán két emberélet pusztult el. Hosszu György és Török Ferenc, mint bérések szolgálták a pusztán. Együtt laktak a bérésházban, a hol közös konyhájuk volt. A két férfit egymással nem volt semmi baja, az asszonyok azonban, a mint ez a közös konyhán történni szokott, sehogyszem tudtak békében élni; napirenden volt közöttük a civakodás. Tegnapelőtt délután is kitört közöttük a háború, miközben Hosszu egy tejszékelt vágott Töröknek fejébe. Az véres fejével, sikoltva futott az istállóban foglalkozó férjéhez, a ki mikor felesége dalt ábrázolat meglátta, rohant be a bérésházba, hogy elégtételt szerezzen a felesége bántódásáért. Hosszu azonban el volt készülve a támadásra és egy baltával várta Törököt, a ki szerencsésen félreugrott az asszony támadása elől. Felkapott a konyhában egy éles konyhakést és azt markolatig döfte Hosszu mellébe, a ki hirtőre összeesett. Ebben a pillanatban futott be Hosszu György is egy vasvillával a kezében s a mint feleségét a vértől borítva megpillantotta, hatalmas csapást mért az előtte álló Török Ferenc fejére, a ki egy jászó nélkül bukott a földön vonagló Hosszu mellé. Erre aztán már összefutott az uradalom összes cselédje, a kik aztán olyan alaposan elverték Hosszu, hogy csak nagynehezen tudta a helyszínre vinni orvos eszméltre hozni. Török Ferencet és Hosszu azonban már halva találta. A helyszínen megjelent csendőrség a gyilkos Hosszu Györgyöt súlyos sérülése miatt nem tudta letartóztatni, de a helyszínre érkezett királyi ügyész rendelkezése bevitte a szegszárdi kórházba.

x **Orfeum a Biáziniban.** Napról-napra előkelő közönség jelenlétében folynak a Biázi-niszálói kerthelyiségekben az orfeumi előadások. A most felrészített műsor fővonala természetesen a japánok merész és ügyes produkciói, valamint a zenebohócok mulatói előadásai. Grün a u a jeles komikus napról-napra újabb mulatói kuplékkal gazdagítja műsorát. A Larissók és a Pigeonok ügyes, kecses táncai, Józsi és Józsika kitűnő kettősei, elsőrendű szórakozást nyújtanak a közönségnek.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Csütörtök: Gyöngyi Izso föllépésével: A sabinnók elrablása.
Péntek: Gyöngyi Izso föllépésével: Próbaházasság.
Szombat: Gyöngyi Izso föllépésével: Szinház képtelenségek.
Vasárnap: Gyöngyi Izso föllépésével: Goldstein Számi.

* **A tegnapi előadás.** Immár megszokott úres ház előtt elevenítették fel tegnap színpadunkon Buchbinder Bernátnak „A postás fia és hoga” című énekes bohózatát. A darab ezúttal a társulatnál beállott változások folytán természetesen új szereposztással ment és nyomban hozzá is lehet-jük, előnyös eredménnyel. Így az egyik főszerepet „Klárát” Károlyi Leona játszotta, ezúttal is bizonyították szolgálatát, hogy a szerepléséhez fűzött immár fokozottabb várakozásunknak is mindannyiszor megfelelt. Temperamentumos kedvességgel és pajkos bájjal játszotta szerepét és ha itt-ott kisse akadozva ki is zökkent szereplése rendes medréből, inkább a „kanikulai szereptelatlanság” tudjuk be és kevésbé az alakítás rovására. Énekszámait ezúttal is zajos sikert aratott. Új volt Nagy Imre is (Pityke szerkesztőségi szöveg) kinek természetes humora most is derült percek szerzett a közönségnek. De konstatálnunk kell, hogy elődje ezt a szerepet szélesebb me-

derben és ennek megfelelően sikeresebben is aknázták ki. A régi szereplők közül Kassai aktualis pompás ötleteivel és kacagtató alakításával állandó derűltségben tartotta a közönséget. Szakács Andor a nála megszokott zingyált szerepléssel járult hozzá az est sikeréhez. Szegő Endre jóízű alakításával ezúttal is emelte szerepe értékét. A többi szereplők többé-kevésbé jók voltak. A kevés vídám közönség jól mulatott a sikerült előadáson és a főbb szereplőket zajos tetszés nyilatásával halmozta el.

— **Gyöngyi Izso vendég szereplése.** Gyöngyi Izso, a Királysínház kedvelt komikusa, ki nyári szünetét Kolozsvárra tölti, ma kezdte meg négy esteire terjedő vendég szereplését a „Szabinnók elrablása” c. pompás bohózatban, melyben Rettgei Fridolin szinagazgató szerepét játssza a vendégművész. Mellette Lackó Aranka, Gál Janka, Hegedűs Szeferin, Mészáros, Dezséri, Kassai játszották a több szerepeket. Holnap Gerő Károly énekes vigjátékában, a „Próbaházasság”-ban Czikkora Márton szerepét játssza Gyöngyi. Ez alkalommal a harmadik felvonásban komikus betétt fog énekelni a művész, melyet „Egy furcsa szerelmi kaland” címen maga állított össze, ötletesen, 33 különböző ismert melódiából.

NYÁRI SZINHÁZ.

Kolozsvár, csütörtökön, július 14-én:

A sabinnók elrablása.

Bohózat 4 felvonásban.

Kezdeté fél 8-kor, vége 10 kor.

Holnap, pénteken, július 15-én:

Próbaházasság.

IRODALOM.

(.) **Az „Erdély”** című honismereti folyóirat, az E. K. E. Merza Gyula jeles szerkesztésében megjelenő értesítőjének 5-6. (150.) száma a következő érdekes tartalommal jelent meg: József Ágost kir. herceg (arcképpel). Berzevizy Albert dr.: Az „Erdély” szerkesztőségének. Feilitzsch Arthur báró: Folyóiratunk jubileuma. — Czárán Gyula: A Szt. László-körtről (4 képpel). — Harmath Lujza: Székely népszokások. — Hankó Vilmos dr.: Erdélyi fürdők (4 képpel). — Za—la: Gyergyó-Béihor és vidéke. Szines műmelléklettel. — Különfélék: Jókai Mór. — Közleményeink statisztikája. — Sikerült fotográfiai fólvételek. — A „diák-szállók”. — A kolozsvári kanyarúfi menedékház felavatása. — Tiszereidki látogatás az E. K. E. múzeumában. — A zsebhór, mint iránytű. — Idő- és távolságszámítás. — Könyvesház: Délvidéki Kárpátok. — Egyesületi élet: Választmányi gyűlés. — Kirándulási értesítő.

(.) **Innen-onnan** cím alatt a napokban került ki a nyomdából „Elza” lapunk kitűnő munkatársának novella kötete. Az izléseken kiállított mű bevezetést Banóczy József dr. az ismert tudós író írta. A kötet ismertetésére részletesebb formában legközelebb visszatérünk.

Táviratok

A ház elnapolása.

Budapest, július 13.

A képviselőház folyóóján elterjedt hírek szerint Tisza a civilista megszavazása után a ház ülését elnapolja október hó végéig. Ugyancsak e híresztelések szerint Tisza Ischbe utazik, hogy a királynak a képviselőháznak őszi programjáról jelentést tegyen.

Arad törvényhatósága.

Arad, jul. 13.

A városi törvényhatósági bizottság elhatározta, hogy a múlt évi határozatával szemben nem szaporítja törvényhatósági bizottsági tagjainak a számát. A gyűlés rendkívül heves lefolyása volt.

Az orosz-japán háború.

— Legújabb hírek. —

Budapest, július 13.

Csifuból jelentik: Miklós cár és a nagyherceg trónörökös utjukban Szaltusz felé itt átutaztak és a vasúton a hatóságok fejei és különböző nemzetiségek küldöttségei fogadták őket, a melyek mindegyikét megszólítással tüntette ki a cár. Mikor a cár megtudta, hogy itt egy személyvonat áll, melyben a turencsini csatában megsebesült hat katona van, ama kívánságát fejezte ki, hogy ezeket látni óhajja és jóakaratu szavakat intézett hozzájuk.

Tokióból érkező táviratok jelentik, hogy a japánok több heves ütközetben diadalmaskodtak a japánok felett és folyton előnyomulnak Port-Artur felé.

Londonból táviratozzák, hogy Csifuból menekült kínaiak híradása szerint Port-Artur körül ötvenezerre becsülhető a japánok száma. Ugyan-

csak Londonból érkező távirat jelent, hogy 12-én éjjel heves ütközet volt, melyben a japánok érzékeny veszteség után kénytelenek voltak visszavonulni.

Lakoma a szerb udvarban.

Budapest, július 13.

Belgrádból jelentik: Ma volt az első diplomáciai dîner a királyi palotában. Péter király idegen uralkodók s államfőkre mondott pohárköszöntő. Azoknak képviselőit hívőzölve, kifejtette, hogy boldog, hogy megállapíthatja azt, hogy sikerült neki uralkodása első évében a Szerbia és a külföldi államok között lévő barátsági köteleket megőrsítenie és számí a béke és a haladás érdekében a külföldi képviselők további közreműködésére is. Mint a diplomáciai testület legidősebb tagja, Durka osztrák-magyar követ azt felelte, hogy osztja az uralkodónak elégedettségét a Szerbia és a nagyhatalmak között fenálló és a királytól is kiemelt jó viszonyt illetően. A diplomáciai testület feladatát, e viszony megőrsítségét, megkönyíti a kormány konzervatív, békés politikájának folytatása, mely biztosítani fogja Szerbia haladásának és jólétének rendes fejlődését. Dumba a király és a királyi családra, valamint Szerbia virágzására ültette poharát.

Véres mulatság.

Miskolcz, jul. 13.

A közelben levő katona bányák munkásai mulatságot rendeztek, mely szórakozás folytán véres verekezésé fajult. Husz sebesült maradt a harcúterén. A mulatozók közül számosat letartóztattak.

Szerencsés számok.

Budapest, július 13.

Az osztálysorsjáték mai húzásán a következő nagyobb nyereményeket sorolták ki:

30.000 koronát nyert: 54808.
20.000 koronát nyert: 48752.
15.000 koronát nyert: 6707.
10.000 koronát nyert: 50453.
2000 koronát nyertek: 98665 109987.
1000 koronát nyertek: 34792 45077

88367 94436.

500 koronát nyertek: 5687 8767 1235
19463 20527 23280 28555 25910 29627
30928 32348 34044 43125 43835 44212
45688 45690 46410 46266 46818 48420
48744 49556 53301 54569 65329 55139
58639 59705 59361 63060 67567 67629
68324 69449 73132 78070 85126 86210
87166 88750 89907 92320 93350 99040
99298 99514 100248 102016 103071.

A többi kihúzott számok 130 koronát nyertek.

Aru- és értéktőzsde.

Budapest, július 13.

Budapesti gabonátőzsde.

Jobb vételkedv mellett ma elkelt 45000 mm. buza 5-10 fillérig magasabb árszón, rozs szilárd, tengeri, zab és takarmányárpa 5 fillérrel magasabb.

Felmondattott 15000 mm. tengeri f. é. július hó 18-án leendő átvételre.
Az 1904. évi július hó 11. esti 6 órá-tól július 12. esti 6 óráig Budapestre.

Buza	—	—	—	29539 mm.
Rozs	—	—	—	3682 »
Arpa	—	—	—	1082 »
Zab	—	—	—	3977 »
Tengeri	—	—	—	15342 »
Répe	—	—	—	605 »
Liszt	—	—	—	204 »
Korpa	—	—	—	— »

Összesen: 54431 mm.

Buza	—	—	—	— mm.
Rozs	—	—	—	100 »
Arpa	—	—	—	— »
Zab	—	—	—	5748 »
Tengeri	—	—	—	17843 »
Répe	—	—	—	13 »
Liszt	—	—	—	23411 »
Korpa	—	—	—	2304 »

Összesen: 49419 mm.

A határidő-üzlet.

A határidő-üzlet magasabb amerikai jegyzésekre szilárdan indult, később azonban nagyobb realizációk kissé gyengült.

Az általános irányzat pedig szilárd maradt.

Kezdeté	Változás
Buza áprilisre	—
Buza máj 1904.	—
Buza okt.	932 925-926
Rozs ápr.-re	—
Rozs májusra	—
Rozs okt.-re	687 685-684
Zab máj.-ra	—
Zab	—
Zab október	670 666-667
Tengeri jul. 1904.	562 550-551
Tengeri aug.	558 555-557
Tengeri máj. 1905.	592 588-590
Tengeri	—
Répe	—
Répe aug.	1035 1035-1045

REGÉNY.

Az ál-mandarin.

Írta: Hyan Hans.

Fordította: Jeanette.

Amerikai—chínai detektiv-regény a jelen-korból.

IX. (41)

A szerelmes detektiv.

Hanem a hátrónalat, a csipőtartás, a kar mozgásából és a keskeny fej tartásából — csupa alig észrevehető csekélyeségekből, az átöltözködésben gyakorolt detektiv pillantása azonnal észrevette, hogy itt egy sző áll előtte.

Es most midőn az állítólagos Redderson Tom az érkező felé fordult, hogy köszöntse, akkor ezen határozott, de mégis gyengéd leányarc láttára, minden kétélye eloszlott.

Azon öröletes gyorsasággal, melylyel ezen ember gondolatai működtek, világossá lett előtte a következtetés is, mely a halott gonosztevő felfedezésére vezetett.

Tudja, hogy egy kínai mosó egyén járult hozzá a felfedezéshez. Ezen bámulatosan egyszerű, de mégis oly genialis sakk-húzás a tetteit féhéreműje révén megke-reíteni, csupán női fejben lehet kutterást! Tehát nem a jó Pretorius, kibe nagyon helyesen a németek ideálját, de egy kicsit nehézkés alakot tanult ismerni — e leány volt az éleseszt felfedező.

Mert, hogy asszony nem, azt mindjárt láthatni.

Talán Pál kedvese.
E gondolatot bosszankodva tűz el a detektiv. Bosszusán? Igen! Maga sem tudta miért, de a gondolat bántotta őt... nem, nem, ennél a német naivabb és kötelesség-teljesítőbb, az, ha van is menyasszonya, nem viszi magával az utra.

De talán a titokzatos jöltető, ki annak idején ajánlkozott megfelelő övadékat letenni Pálért, az lehet és ezen feltervhez ez alak valódi eleganciája is megerősíti.

Mialatt Pállal ennek szerencsés fogásáról beszélt, Mr. Morris tekintete ismételtelen a nyulánk alakra tévedt, ki cigarettára gyujtva, mint egy kis „lustálkodó” kényelmes elnyújtózott.

Eközben a pincér egy névjegyet hozott.

— Mr. Bonner — olvasd Pál, a meg-lepést keltő állításával. — A lap, melynek részére dolgozik, főszörkesztője, — mondá ezután, — vajjon mit akarhat?... Talán átfaradnának az urak addig a másik szobába.

Mindketten beleegyezve, a mellékhe-lyiségbe mentek, de Tom előbb egy jelen-tősebb pillantást vetve, nagy sötét szem-méből Pálra, mely figyelemzetést látszott jelenteni.

Bármily általánosságban is mozgott a beszélgetés eleintén Mr. Morris és Redderson Tom közt, mégis észrevehető volt, hogy a detektiv egy határozott cél felé igyekszik.

Perccről-perce jobban eltöltött és elra-gad ezen sajátos teremtény, ki férfiak adja ki magát, midőn könnyen észre-vehető, hogy leány.

Mialatt eleintén a fennebb említett felfedezés bosszusággal töltötte el, hogy még csak nem is férfi, hanem csak egy fiatal alig husz éves leány volt az, ki őt így lefőzte, bosszankodott azon, hogy e fiatal leány annyira nem nőies, hogy felsce-ről ruházatát egy gentlemanével. Nagyon fontosnak tartá, hogy erre vonatkozó véle-ményét a misnek is tudára adja.

Elbeszélte különböző bűneseteket, melyeknél férfinakba öltözött nők szerepeltek és végül ráért saját véleményére ezen torzalakokat illetően.

Még a legnemesebb cél és a legbe-csületesebb szándék sem mentheti, mindig és minden körülmények közt csuuya, ha egy nő férfinakba öltözik. Könnyen a leg-kellemetlenebb helyzetbe kerülhet és nem csodálkozhat azon, ha férfiak, személyek, kik a saját katáskörükben mozognak, oly bánásmódban részesítik, mintha hozzájuk tartoznák.

Mind hevesebben beszélt Mr. Morris és a bohó nevetés, mely folytonosan az ál Redderson Tom ajkán felhangzott, még be-szédesebbé tette.

Egyzszore azonban ezen női hallgatója, ki mindaddig a detektiv előadására keveset vádalszott, megszólalt:

— Stop, Mr. Morris! Most én akarok beszélni! Ön detektiv és ön iskolázott zemei előtt nem jó sikerrel álta ki a próbát átlőltözetem. Nos tehát, miért nem mondja ezt a szemembe?

(Folyt. köv.)

Felolós szerkesztő:

HERCZEG JENŐ.

Laptulajdonos:

GOMBOS FERENCZ.

Diszokmannyal kitüntettel

Bernáth E. Sándor varrógép kerékpár
nagy raktára és hangszóró-üzlete (Kolozsvár)
a n. kir. posta- és táv. szállítója
Összes áruinak havi részletfizetésre adom 33
azoférl 5 évig felelek. — Szakszerű villamos
világítással és motorerőre berendezett mecha-
nikai műhelyemben a javításokat gyorsan
és jutányos árban készítem. Nikkelezéseket,
különbé színű álműrozsákat saját fű-
dőmben és kemencémekben állítok elő.
Kerékpárkölesztő osztályt
tartok fenn! — Telefon 412.

NYILTTÉ R.

Van szerencsém a n. 6. közönség b. tudomásra
hozni, hogy fényképészeti műtermem előbbi helyén

Wesselényi Miklós-utca 3. sz. alatt

a mai kor igényeinek megfelelően berendezve ujo-
lag megnyitottam és a legmodernebb gépekkel fel-
szereltem.

Műhelyemben készülnek a legkisebb alaktól a leg-
nagyobb nagyságig, úgy fényes mint matt kivitelű
platin képek, aquarell és olaj festmények, nagytások.
Elvállalom házon kívüli csoport, táj- és épületek
felvételét. Társas vagy családi képeknél nagy árked-
vezmény. — Pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról
előre is biztosítva, maradok teljes tisztelettel

Csizhegyi Sándor,

3174 25-^a fényképész.

Nagy szövetáru raktár.

Moskovits Berta örökösének saját
házában.

Deák Ferencz-utca 40. szám.

Alólított, mint a Moskovits Berta örökösök
nagy szövetáru raktárának ügykezelője, tisztelet-
tel értesítem a n. 6. közönséget, hogy a szezon
előhaladása miatt, a cég rendkívül olcsó
és előnyös bevásárlásokat eszközölt úgy
a külföldi, mint a hazai posztógyárakból.

Ennélfogva Moskovits Berta örökösének,
eddig is jóhírnévűek rvidós szövetáru raktá-
rában, minden színben és minőségben kitűnő
férl és női szövetek és választékban kaphatók.
Eppen most érkeztek rendkívül finom ízlésű nyári
szövetek a fürdői szezonra. Uraknak és
hölgyeknek egyaránt nagy választék áll rendelkezé-
sükre.

Finom fekete szövetek jutányos áron
kaphatók.

Maradék szövetek előnyös bevásárlása foly-
tán, abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy
azokat vevőimnek nagyon olcsó árban árusíthatom.

A nagyérdemű közönség szíves látogatását

kéri
Zauderer Salamon,
mint
a Moskovits Berta örökösök
üzkezelője.

Felhívás a t. tisztviselő urakhoz

kik a tisztviselő-telepen hely megvételre olesó tör-
lesztéses pénzkielcsönt óhajtanak felvenni.
Személykielcsönt kaphat különben is minden
nyugdíjkepes tisztviselő katonatiszt, kinek évi
fix fizetése legalább 1800 kor. Nyugdíjasok 1200 kor.
nyugdíj. Magántisztviselők 600 kor. fizetéssel, leg-
több esetben keves náál. Minden 100 korona
kölesnt után tíke és kamatban havonta 9 kor.
térlesztendő. Minden irányban a legnagyobb disz-
krezió bízomittatik.

Előleges kiadás nem szükséges!

Drága kamatu Jelzőköl kölesntől olesó kamatu 4
százalékos törlesztéses kölesntőkre átkonvertálhatók.
Megkeresésekre válaszbélyeg melléklendő.
Országos földhitel- és személykielcsönt
intézet, 2844 78-^a

Kolozsvár, Király-utca 16.

Értekezni lehet d. u. 3-5 óráig. 2344 8-

Az UJVILÁG

helyiségében

a 62-ik gyalogezred zenekara

holnap csütörtökön, július 14-én.

